

BENE KRISZTIÁN

**A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚS FRANCIA HADSEREG
„MAGYAR” ALAKULATA:
A KIRÁLYI MAGYAR TÖRTÉNETE
MADAGASZKÁRTÓL BERCHTESGADEN-IG¹**

A francia–magyar kapcsolattörténet és a hadtörténelem egyik kevésbé ismert fejezetéhez kapcsolódik az a tény, hogy a második világháború során több ezer magyar származású katona teljesített szolgálatot a francia hadsereg soraiban, majd pedig száz-as nagyságrendben csatlakoztak Charles de Gaulle Szabad Franciaország mozgalmához. Ugyanakkor ezek a katonák viszonylag nagy számuk ellenére sem alkottak önálló alakulatot – noha visszaemlékezések szerint volt erre irányuló magyar szándék² –, tehát teljes egészében vagy túlnyomó részben magyarokból álló katonai egység nem jött létre a háború során.

Ennek ellenére mégis volt olyan alakulat a francia haderő soraiban, amely neve alapján magyar volt, noha ennek soraiban a magyar kötődés csupán minimális volt. Arról a tengerészgyalogos páncélosezredről van szó, amely meglehetősen szokatlan körülmények között jött létre Afrikában, majd pedig a 2. páncéloshadosztály részeként szerepet vállalt az 1944-es normandiai harcokban, Párizs és az északkeleti francia területek felszabadításában, majd pedig Németország elfoglalásában is. Az egységet a katonák maguk között csak a Királyi Magyarinak (*Royal Hongrois*) nevezték magyar származású parancsnoka, Raymond Maggiar, és a haditengerészethez való kötődése miatt, amelyet általában hagyományosan csak a Királyiként emlegettek Franciaországban, hogy különbséget tegyenek a kereskedelmi és a (királyi) haditengerészet között.

---

¹ A tanulmány a Magyar Tudományos Akadémia Bolyai János Kutatási Ösztöndíjának támogatásával készült.

² PÉCSI 1982, 252. o.

Tanulmányunkban arra teszünk kísérletet, hogy levéltári és szakirodalmi források, valamint visszaemlékezések segítségével bemutassuk ezt a hazánkban gyakorlatilag teljesen ismeretlen katonai alakulatot és az élén álló katonatisztet, akinek köszönhetően egy „magyar” egység is képviseltette magát Franciaország második világháború alatti küzdelmeiben.

Raymond Maggiar és a Királyi Magyar születése

Raymond Émile Charles Joseph Maggiar 1903. március 12-én született a franciaországi Tavernay-ben. Az apai ágon magyar felmenőkkel rendelkező család generációkon keresztül Törökországban, majd Egyiptomban élt, mielőtt apja, Raoul Maggiar 1907-ben bekövetkezett halála után Raymond Maggiar anyja, Suzanne Ferand szülőföldjén, Franciaországban telepedett le a 20. század elején. Maggiar 1922-ben lépett be a francia haditengerészet kötelékébe, ahol hivatásos tisztjelöltként, majd tisztként a békeidőben szokásos karriert futotta be, így a ranglétra alsóbb fokait végigjárva számos különböző hadihajón (például a *Mistral* és a *Valmy* torpedónaszádokon vagy a *Suffren* és a *Primauguet* cirkálókon, valamint később a *Courbet* és a *Bretagne* csatahajókon) teljesített szolgálatot. 1939-ben a második világháború kitörésekor a cherbourg-i kikötő parancsnokának, Le Bigot admirálisnak a segédtisztjeként szolgált sorhajóhadnagyi rangban. 1940-ben önként jelentkezett a norvégiai hadjáratban való részvételre, amelynek során a katonai szolgálatra igénybe vett *Ville d'Alger* személyszállítóhajó parancsnokaként az 53. hegyivadász zászlóalj Norvégiába szállításáról kellett gondoskodnia, amelyet sikeresen végre is hajtott a német tengeralattjárók és repülőgépek támadásai ellenére. Ezt követően részt vett a francia csapatok evakuálásban Le Havre-ből, Cherbourg-ból és Dunquerque-ből Nagy-Britanniába, majd ezt követően a francia aranykészet Dakarba szállításában működött közre, amely szintén sikerrel zárult.³ Akkor is nyugat-afrikai francia

---

³ MAGGIAR 1984, 15-40. o.

gyarmatok adminisztratív központjaként működő városban tartózkodott, amikor a De Gaulle vezetése alatt álló szabad francia és az őket támogató brit erők a Menace (Fenyegetés) hadművelet keretében 1940 szeptember 23-25-én megpróbálták a maguk oldalára állítani, illetve ennek kudarca után katonai erővel elfoglalni a települést, ezáltal pedig a fekete kontinens nyugati részén található francia gyarmatokat is.⁴ Noha a fegyveres összecsapásokban közvetlenül nem vett részt, ez az akció – mint ahogy a korábbi Mers El-kébir-i támadás⁵ – is megerősített Maggiar-t azon meggyőződésében, hogy a britek és a velük együtt harcoló szabad franciák veszélyt jelentenek Franciaország számára, ezért a továbbiakban is ellenségesen viszonyult hozzájuk. A dakari hadművelet után a *Bougainville* segédcirkáló (felfegyverzett civil szállítóhajó) parancsnokhelyettesének osztották be, amelyet azzal a feladattal bíztak meg, hogy a szövetséges blokád alatt álló kelet-afrikai Dzsibuti⁶ – amely stratégiai fekvése és komoly helyőrsége okán kiemelt jelentőséggel bírt a térségben⁷ – számára a szintén a francia gyarmatbirodalom részét képező Madagaszkárról utánpótlást szállítson. A *Bougainville*-nek két alkalommal is sikerült a tartalékait felélő helyőrség számára létfontosságú utánpótlást szállítania a brit-szabad francia blokád megkerülve, a visszaúton pedig hozzávetőlegesen ezer főt (betegeket, sérülteket, nőket és gyerekeket) evakuált Madagaszkár szigetére. Minden bizonnyal ezek a sikeres műveletek is hozzájárultak ahhoz, hogy Maggiar-t 1941 december 26-án korvettkapitánnyá nevezték ki.⁸

Szingapúr 1942 februári eleste után a brit vezérkar komolyan számolt azzal a lehetőséggel, hogy a japánok megszállják

---

⁴ CRÉMIEUX-BRILHAC 2013, 147-153. o.

⁵ 1940. július 3-án egy francia szemmel elfogadhatatlannak tűnő ultimátum átadása után a brit flotta megtámadta az algériai Mers El-kébir-nél horgonyzó egyik francia flottaköteléket. A támadásban a franciák 1.285 halottat, 371 sebesültet, két csatahajót, egy cirkálót és egy torpedónaszádot veszítettek. MASSON 2000, 152-165. o.

⁶ AN 72 AJ 225. Mémoire du lieutenant Eichenbaum, 5-7. o.

⁷ BROCHE – CAÏTUCOLI – MURACCIOLE 2007, 65-66. o.

⁸ MAGGIAR 1984, 45-75. o.

a gyengén védett Vichy-fennhatóság alatt álló szigetet, ahonnan haditengerészeti erőik súlyos veszélyt jelentettek volna a stratégiai jelentőséggel bíró tengeri utánpótlási vonalakra. Ebből kifolyólag kidolgozták és 1942. május 5-i kezdettel végrehajtották az Ironclad (Páncélos) hadműveletet, amelynek célja a sziget elfoglalása volt egy meglepetésszerű partraszálló akcióval.⁹ A Diego Suarez kikötőjében horgonyzó *Bougainville*-t a figyelmeztetés nélkül meginduló hadművelet első perceiben két torpedó találta el, a hajó pedig néhány perc alatt elsüllyedt. Ugyanakkor szerencsés módon a teljes legénységnek sikerült partra jutnia, ahol más, hajóikat elvesztő haditengerészekkel és tengerészgyalogosokkal együtt folytatták a harcot a brit támadók ellen.¹⁰ Alacsony létszámuk és gyenge fegyverzetük ellenére heves ellenállást fejtettek ki, de néhány nappal később kénytelenek voltak megadni magukat a jelentős túlerőben lévő szövetséges csapatoknak. Így brit hadifogságba kerültek, ahol szabad francia tiszték (köztük Auboyneau admirális) mérsékelt sikerrel próbálta rábeszélni őket a Szabad Francia Erőkhöz való csatlakozásra.¹¹ Azokat, akik visszautasították ezt a lehetőséget, Angliába szállították, ahol fogolytáborokban töltötték a következő hét hónapot. Az Észak-Afrikában lezajlott 1942 novemberi sikeres angolszász partraszállás után 1943 februárjában az angol és a szabad francia vezetés engedélyezte, hogy ez a hozzávetőlegesen 500 fős kontingens csatlakozzon az Algériában állomásozó francia erőkhöz, majd pedig azok kötelékén belül Raymond Maggiar – aki immár fregattkapitányi rangot viselt – vezetésével létrehozzanak egy tengerészgyalogos zászlóaljat.¹² Az úgynevezett Bizerte-i zászlóaljat március elején kezdték el felszerelni és kiképezni, hogy részt tudjon venni a harcokban.¹³ Ugyanakkor mivel a francia hadsereg raktáraiban szinte kizárólag elavult fegyverzet állt rendelkezésre, járművek pedig egyáltalán nem voltak elérhetőek, ezért április folyamán a

---

⁹ AN 72 AJ 238. Témoignage de l'amiral Paul Ortoli, 64-65. o.

¹⁰ NATIVEL 1998, 50-51. o.

¹¹ AN 72 AJ 238. Témoignage de l'amiral Philippe Auboyneau, 24-26. o.

¹² BROCHE – MURACCIOLE 2010, 659-660. o.

¹³ SHD TT H 5. Note du service du 8 mars 1943.

harctéren való bevetése előtt a zászlóalj kiegészítésképpen amerikai gyártmányú fegyvereket (Thompson géppisztolyokat) és járműveket (teherautókat és dzsipeket kapott), amelyek már lehetővé tette számára, hogy bekapcsolódjon a tunéziai harcokba.¹⁴ Tekintettel arra, hogy ez a frissen felállított alakulat nem illett az éppen újjászervezés alatt álló francia hadsereg szervezeti állományába, a zászlóaljat az afrikai szabadcsapatok (*Corps Franc d'Afrique*) soraiba osztották be,¹⁵ amelyet 1942 novemberében hoztak létre annak érdekében, hogy összefogja a tengelyhatalmak ellen harcolni kívánó önkénteseket.¹⁶ Ezt követően az egység május elején közreműködött a német–olasz haderő legyőzésében, majd haditengerészeti alakulatként a flotta számára fontos Bizerte kikötőjének védelmére rendezkedett be.¹⁷

A 2. páncéloshadosztály soraiban

Az egység további jövője ugyanakkor bizonytalan volt, mivel komoly feszültség állt fenn a De Gaulle-t követő szabad francia és a korábban Pétain marsall táborát erősítő észak-afrikai francia hadsereg tagjai között. Ebben a feszült légkörben annyira kritikussá vált a helyzet, hogy az afrikai szabadcsapatokat – melynek soraiból több ezren dezertáltak a szabad franciákhoz – végül feloszlatták, tagjainak pedig hivatalosan felkínálták a lehetőséget, hogy az újonnan felállítandó különleges erők és a szabad franciák között válasszanak. Az utóbbi utat több ezren választották, akik végül többségükben Leclerc tábornok 2.

---

¹⁴ SHD TT H 5. Note au sujet de la mise sur pied du bataillon de fusiliers marins du 14 avril 1943.

¹⁵ SHD TT H 5. Note de service du 25 avril 1943.

¹⁶ GOUBERVILLE 1971, 50-51. o.

¹⁷ GAUJAC 1992, 95-97. o.

páncélosadosztályában¹⁸ folytatták szolgálatukat.¹⁹ Egyeztetések után 1943 augusztusában az a döntés született, hogy a tengerészgyalogos egységet amerikai felszereléssel ellátva és a francia haderő más alakulataitól átirányított emberekkel megerősítve egy nagyjából ezer főből álló tankelhárító alakulattá képezik át, amelyet tengerészgyalogos páncélosezrednek neveztek el.²⁰ Az egység tagjait 1943 végén Marokkóba irányították át, ahol megkezdtek kiképzésüket, de fegyvereiket – elsősorban a páncélelhárító képességüket biztosító M10 Wolverine típusú amerikai páncélvadászokat – csak 1944 tavaszán kapták meg. Önmagában ez a késlekedés is jelzi, hogy az alakulat felállítása nem élvezett prioritást, de ezt még külön megerősíti az a tény is, hogy az ezred a fegyvereit végül nem a folyamatosan érkező amerikai fegyverszállítmányokból kapta meg, hanem a 11. afrikai vadászrezd leharcolt felszerelését adták át számára, amelyet a másik alakulathoz vadonatúj fegyverekkel pótoltak.²¹

1945 májusában Nagy-Britanniába helyezték át a tengerészgyalogosokat, akiket a 2. páncélosadosztály kötelékébe osztottak be.²² Tekintettel az alakulat keménymagját alkotó szabad franciák és a tengerészek igencsak eltérő előéletére, ez a döntés nem váltott ki lelkesedést egyik csoport tagjai között sem. A hadosztály parancsnoka, Leclerc tábornok nem is kért, amikor először találkozott az ezred tisztjeivel és azt mondta nekik: *„Önök büszkéek rá, hogy tengerészek és minden bizonnyal dicsőségnek tartják, hogy a 2. páncélosadosztály kötelékébe kerülnek. Én nem akartam önöket. Azért fogadtam el az áthelyezésüket, mert De Gaulle rám erőltette önöket.”* Ezt követően pedig megtiltotta számukra, hogy a tengerészgyalogosok által hagyományosan

---

¹⁸ A hadosztályt a következő egységek alkották: a csádi menetezred (gyalogság), az 1. marokkói szpáhi menetezred (felderítés), az 501. harckocsiezred, a 12. afrikai vadászrezd, a 12. páncélosezred (harckocsizók), a tengerészgyalogos páncélosezred (harckocsi-elhárítás), valamint tüzérségi és egyéb kiegészítő alakulatok. BERGOT 1980, 23-27. o.

¹⁹ GOUBERVILLE 1971, 70-71. o.

²⁰ SHD TT H 5. Lettre du général de division Leyer du 26 août 1943.

²¹ SHD TT H 5. Décision du comité du 8 avril 1944.

²² SHD TT H 5. Instruction du 19 avril 1944.

viselt piros kitüntetészsínórt hordják mindaddig, ameddig a harcmezőn ki nem érdemelték.²³ Ezt a sértésszámba menő fogadtatást ugyanakkor ellensúlyozta, hogy június végén az egységhez helyezték a korábban a haditengerészet nyíltvízi egységeinél szolgálatot teljesítő Philippe de Gaulle-t,²⁴ Charles de Gaulle fiát. Tekintettel arra, hogy a fiatal tiszt eredetileg nem kapott szárazföldi kiképzést – csak áthelyezése előtt küldték el egy néhány hetes átképző tanfolyamra –, valamint számos szabad francia érzelmű katonából álló egységhez irányíthatának volna, elég egyértelműnek tűnik, hogy a fiatal hadnagy áthelyezése egy bizalmat sugárzó gesztus volt a korábban a másik oldalon harcoló tengerészek felé, amelyet azok a kezdeti meglepetés után kifejezetten nagyra értékelték.²⁵ Amint arról Maggiar fregattkapitány 1944. júliusi 149. számú napiparancsának kivonata is tanúskodik, az alakulat vezetése nagyra értékelte a tábornok nagylelkű gesztusát: „*A partraszállás előestéjén a 2. páncélos hadosztály parancsnoka, Leclerc tábornok megbízott azzal, hogy átadjam Önöknek a hadosztály jelvényét. Ez a jelvény egy szimbólum, amit már ismernek. Ráfestették a járműveikre. Mostantól kezdve a szívük fölött fogják hordani. Ez a jelkép egyesít bennünket De Gaulle tábornok körül, hogy együtt felszabadítsuk Franciaországot. Annak érdekében, hogy eljussunk ehhez az egységhez, néha ellentétes utakat követünk. De végül találkoztunk, mivel mindannyian a szívünkben*

---

²³ NOTIN 2010, 299. o.

²⁴ Philippe Henri Xavier Antoine de Gaulle 1921. december 28-án született Párizsban Charles és Yvonne de Gaulle első gyermekeként. Noha apja politikai pályára szánta, Nagy-Britanniába való 1940 júniusi megérkezése után jelentkezett a Szabad Francia Haditengerészet kötelékébe, ahol matrózként kezdte meg pályafutását. A portsmouth-i brit tengerészeti iskola elvégzése után tisztjelölti rangot kapott, majd különböző hadihajókon teljesített szolgálatot. 1944 júniusában már hadnagyi rangban helyezték át a tengerészgyalogos páncélosezredhez, ahol 1945 márciusáig szolgált, majd a tengerészeti légierőhöz került. Pályafutása során számos fontos beosztást töltött be, végül pedig a haditengerészet főfelügyelőjeként vonult nyugdíjba admirálisi rangban. Visszavonulása után a politikai életben játszott szerepet, két cikluson keresztül volt szenátor a francia törvényhozásban. Saját emlékiratait publikálása mellett több kötetet is közreadott apja tevékenységéről.

²⁵ FERWAGNER 2008, 198. o.

hordozzuk ugyanazt az önzetlen szeretetet hazánk iránt. Innentől kezdve már örökre egy egységet alkotunk. [...] csupán egyetlen eszközünk van: bízni De Gaulle tábornokban és egységesen kiállni mellette.”²⁶

A kezdeti feszültségek ellenére az ezred kiképzése jól haladt és sikerült beilleszkednie az eltérő előélettel rendelkező alakulatok közé, amelyek a hadosztályt alkották.²⁷ A gyakorlatozás során kiderült, hogy a tengerészek két komoly előnnyel is rendelkeznek, amely a szárazföldi hadviselésben társaik elé helyezte őket. Egyrésztől többségük komoly műszaki és technikai tudással rendelkezett, hiszen korábban hajókon teljesített szolgálatot, és ez az ismeretanyag komoly segítséget jelentett a harcjárművek irányítása és karbantartása során, amely meglát-szott az eredményeken is. Másrésztől a haditengerészettel ápol-t jó kapcsolatoknak köszönhetően páncélvadászaikat olyan kü-lönleges tengerészeti célzókészülékkel szerelték fel, amely sok-kal nagyobb távolságról lehetővé tette a célpontok leküzdését, mint a hagyományos célzórendszerrel felszerelt harcjárművek esetében.²⁸

Az ezred hat századból állt. A parancsnoki századhoz tar-tozott az egység vezérkara, valamint itt teljesített szolgálatot a járműjavító szakasz, és ide tartoztak a tábori lelkészek is. Az 1. század feladata a felderítés volt, amelyhez 12 darab M8 páncél-autó állt rendelkezésre, amelyek 37 mm-es ágyúval és két gép-puskával voltak ellátva, tehát már önmagukban is jelentős tűz-erőt képviseltek. A 2., 3. és 4. század soraiban 12-12 darab 30 tonnás M10 páncélvadász teljesített szolgálatot, amelyek 76,2 mm-es páncéltörő lövegükkel, valamint géppuskájukkal ko-moly harcértéket képviseltek. Páncélvédettségük ugyanakkor hagyott maga után kívánnivalókat, ezért személyzetük tűzere-jük mellett elsősorban mozgékonyaságukra támaszkodhattak a harcok során. A hatodik század az úgynevezett létszámfeletti vagy kiegészítő század volt, amelynek soraiban egészségügyi

---

²⁶ MAGGIAR 1984, 158-159. o.

²⁷ LEPOTIER 1969, 89-91. o.

²⁸ MAGGIAR 1984, 146-150. o.

és ellátóalakulatok kaptak helyet. A teljes ezred szállítását összesen több mint száz jármű biztosította, amelyek mindegyike saját nevet kapott. A hagyományaikra büszke tengerészek a járműveknek egy-egy hadihajó nevét adományozták és minden egyes gépezethez nagyon kötődtek.²⁹

A teljes egészében feltöltött és felszerelt ezred a gyorsított kiképzés végén harci lázban égve várta, hogy részt vehessen Franciaország felszabadításában, de a szövetséges vezérkar döntése értelmében erre csak a normandiai partraszállás megkezdése után közel két hónappal kerülhetett sor.³⁰

Franciaország felszabadítása

A 2. páncélosadosztályt augusztus 2-án hajózták be és indították útnak Normandia felé, hogy bekapcsolódhasson a franciaországi harcokba. Az alakulat augusztus 3-án a hajnali órákban szállt partra Saint Martin de Varreville-ben, a Utah partszakaszon, majd Le Mans irányába tört előre, hogy a 79. amerikai gyalogoshadosztállyal és az 5. amerikai páncélosadosztállyal együtt alkotott 15. hadtest kötelékében részt vegyen a Cobra hadműveletben, vagyis a Normandiában harcoló német csapatok bekerítésében. Ez az akció kezdetben jól haladt, a francia csapatok törtek előre a hadtest élén, 12-én már a Le Mans-tól északra fekvő Alençon-t is felszabadították.³¹ A tengerészgyalogos ezred is itt aratta első győzelmét, amikor a *Strasbourg* elnevezésű páncélvadász 800 méterről kilőtt egy német Panther harckocsit.³² 13-án a hadosztály egy jelentős német hadoszlop déli irányú kitörési kísérletét verte vissza, amelyből a tengerészek is kivették a részüket.³³ Noha elvesztettek két dzsipet és egy páncélvadászuk (a *Richelieu*) harcképtelenné vált, két német

---

²⁹ DE GAULLE 1997, 302-303. o.

³⁰ SHD TT H 5. Note sur le R.B.F.M., 1.

³¹ BERGOT 1980, 46-85. o.

³² MAGGIAR 1984, 174-177. o.

³³ SHD TT H 5. Opérations de la 2e D.B. depuis le jour 'J' jusqu'à la prise de Strasbourg, 2-4. o.

tankot és egy rohamágyút megsemmisítettek, miközben számos ágyút zsákmányoltak és száznál több foglyot ejtettek.³⁴ Bár a szövetséges hadvezetés által remélt bekerítő hadművelet utolsó szakaszára csak augusztus 20-án került sor, amikor a gyűrű bezárultával sikerült katlanba zárni a német egységeket, a 2. páncélosadosztály így is szép sikert tudhatott magáénak, hiszen előretörése során 8.800 foglyot ejtett, 4.500 katonával végzett, több mint 100 tankot, 25 önjáró löveget, 79 vontatott löveget és 700 járművet semmisített meg.³⁵

Noha a szövetséges csapatok főparancsnoka, Eisenhower tábornok eredetileg egy Párizst megkerülő hadművelettel kívánta folytatni az előrenyomulást Németország felé, De Gaulle meggyőző fellépésének és a városban kitört népfelkelés hatására megváltoztatta véleményét és augusztus 22-én elrendelte a francia főváros elfoglalását, a feladattal pedig Leclerc hadosztályát bízta meg, amely 23-án hajnalban azonnal útnak is indult.³⁶ A 200 kilométeres távolság leküzdése után, amely gyorsított menetben egy napot vett igénybe, 24-én reggel a tábornok erőit három támadó hadoszlopba osztotta szét, melyek mindegyikéhez beosztott tengerészeket is, hogy megfelelő páncéltörő kapacitással rendelkezzenek. Az első hadoszlop a 4. század támogatásával délnyugati irányból a Pont de Sèvres térségében indult támadásra. A második különítmény – soraiban a 3. századdal – délkeleti irányból a Porte d’Orléans és a Porte d’Italie felől indította meg akcióját. Eközben a legnagyobb egység nyugat felől került meg Párizst, hogy magára vonja a védők figyelmét, majd pedig északról támadott. Ennek kötelékében volt a parancsnoki század, valamint az 1. és 2. század is. A megerősített állásokat elfoglaló és számos páncéltörő ágyúval rendelkező német csapatok ellen mindhárom helyen komoly harcok bontakoztak ki, így estig sehol sem sikerült érdemi előrehaladást

---

³⁴ MAGGIAR 1984, 177-185. o.

³⁵ SHD TT H 5. Opérations de la 2e D.B. depuis le jour 'J' jusqu'à la prise de Strasbourg, 5. o.

³⁶ MONTAGNON 2009, 692-702. o.

elérni, ami komoly kudarccal fenyegetett.³⁷ Maggiar kapitány, aki az első vonalból irányította embereit, maga is súlyosan megsebesült, találat érte a jobb karját és a jobb szemét, mely utóbbit a gyors orvosi beavatkozás ellenére is elvesztette.³⁸

A vereséggel egyenértékű késedelmet elutasító Leclerc tábornok ezért más megoldást keresett és egy kisebb különítményt – amely csupán néhány tankból és féllánctalpas járműből állt – bízott meg azzal, hogy szivároгjon be a városba és foglaljon el egy kulcsfontosságú pozíciót.³⁹ A Raymond Dronne százados vezetése alatt álló felderítőoszlop várakozáson felül teljesített, mivel az éjszaka folyamán a párizsi városháza előtt foglalt el állásokat – alig néhány száz méterre a német helyőrség főparancsnokságától, ami igen rossz hatással volt a védők moráljára.⁴⁰ Hajnalban minden irányból újra megindultak a támadóoszlopok, amelyek a korábbiánál kisebb ellenállással találkoztak előrenyomulásuk során. A francia páncélosok végül elfoglalták a belváros összes fontosabb pontját, 15 órakor pedig foglyul ejtették Dietrich von Choltitz tábornokot is, a német helyőrség parancsnokát, aki csapatai nevében aláírta a kapitulációt.⁴¹ Ezt követően a megadásról értesített német csapatok letették a fegyvert, a szervezett ellenállás pedig augusztus 25. estére megszűnt a francia fővárosban. Ezzel Párizs felszabadult, felszabadítói pedig szinte kizárólag franciák voltak (bár a 2. páncéloshadosztály soraiban számos külföldi származású idegenlégios és gyarmati katona szolgált), ami a jelentős katonai

---

³⁷ SHD TT H 5. Opérations de la 2e D.B. depuis le jour 'J' jusqu'à la prise de Strasbourg, 6. o.

³⁸ MAGGIAR 1984, 204-206. o.

³⁹ SHD TT H 5. Opérations de la 2e D.B. depuis le jour 'J' jusqu'à la prise de Strasbourg, 7. o.

⁴⁰ KEEGAN 2013, 444-445. o.

⁴¹ SHD TT H 5. Opérations de la 2e D.B. depuis le jour 'J' jusqu'à la prise de Strasbourg, 8. o.

győzelem⁴² mellett hatalmas elégtételt és komoly politikai tőkét jelentett az ideiglenes francia kormány számára.⁴³

Kéthetes pihenő után a hadosztály továbbra is a 3. amerikai hadsereg 15. hadtestének alárendeltségében folytatta tevékenységét és szeptember 8-tól keleti irányba tört előre azzal a céllal, hogy a lehető legtöbb veszteséget okozza a Párizs térségéből visszavonuló 19. német hadseregnek és lehetőség szerint meg is semmisítse azt. Ugyanakkor a frissen érkezett erősítéseket felhasználva a német parancsnokság ellentámadási szándékkal a Lotaringiai Dompaire térségébe helyezte a 112. német páncélosdandárt, amely több mint száz páncélossal rendelkezett. Szeptember 12-én este a francia előőrs – amely többek között a tengerészek páncélvadászainak egy szakaszából állt – belefutott a német alakulatba és kisebb veszteségeket szenvedett. Másnap jelentős páncélosütközet bontakozott ki, amelyet a francia alakulat nyert meg, mivel 59 német harckocsit semmisített meg komolyabb saját veszteség nélkül.⁴⁴ Ebből a tengerészgyalogosok is kivették a részüket, 15 harckocsit az ő páncélvadászaik semmisítettek meg.⁴⁵ Teljesítményüket – a hadjárat kezdete óta 46 megsemmisített harckocsi – a velük eleinte kifejezetten ellenséges Leclerc tábornok is elismerte, aki szeptember 16-i napiparancsában megdicsérte őket helytállásukért és engedélyezte számukra a korábban megtiltott piros kitüntetésviselést.⁴⁶ Ez a győzelem megadta az alaphangot a Lotaringiában vívott harcokhoz, amelyek legfőbb célja a Vogézekre támaszkodó német védelmi állások áttörése volt, hogy a szövetséges csapatok ezt a természetes védelmi vonalat leküzdve eljussanak az offenzívához sokkal alkalmasabb terepet

---

⁴² A győzelem számokban: 3.200 német halott, 12.800 hadifogoly, 74 megsemmisített harckocsi, 6 önjáró löveg, 23 tábori löveg, 35 páncéltörő löveg, 450 jármű. SHD TT H 5. Opérations de la 2e D.B. depuis le jour 'J' jusqu'à la prise de Strasbourg, 9. o.

⁴³ SHD TT H 5. Note sur le R.B.F.M., 2. o.

⁴⁴ SHD TT H 5. Opérations de la 2e D.B. depuis le jour 'J' jusqu'à la prise de Strasbourg, 11-12. o.

⁴⁵ SHD TT H 5. Note sur le R.B.F.M., 2. o.

⁴⁶ SHD TT H 5. Ordre du jour n° 53 du 16 septembre 1944.

kínáló Elzászba. Ennek az áttörésnek a kivívása végül közel két hónapig tartott, de végül október 31-én Baccarat bevételével sikerült. A lotaringiai harcok során a hadosztály 2.400 ellenséges katonával végzett, 7.400 foglyot ejtett, 102 harckocsit, 19 önjáró löveget, 22 tábori löveget, 51 páncéltörő löveget, valamint 200 járművet semmisített meg vagy zsákmányolt.⁴⁷

Ugyanakkor újabb nehéz feladat várt a hadosztály összes alakulatára, mivel a német csapatok Elzász védelmére is új védelmi vonalakat építettek ki. A november 12-én ezek ellen meginduló offenzíva 17-re hozta meg az eredményét, amikor sikerült bevenni Badonvillers-t, majd pedig a német védelemben ütött rést kihasználva a hadosztály egységei gyors ütemben előrenyomultak Strasbourg felé, amelyet november 25-re sikerült felszabadítani. A kéthetes offenzíva során a hadosztály 12.500 foglyot ejtett, valamint 2.500 katonával végzett és jelentős mennyiségű hadianyagot semmisített meg.⁴⁸ A tengerészgyalogosok is kivették a részüket a küzdelmekből, így 800 hadifogoly mellett megsemmisítettek 5 harckocsit, 44 löveget, 21 járművet és nagyszámú géppuskát és aknavetőt, ugyanakkor veszteségeik is voltak: 14 halott, 1 eltűnt és 25 sebesült.⁴⁹

Decemberben a hadosztályt déli irányba rendelték, hogy közreműködjön az elászi német ellenállás felszámolásában, azonban a szívósan védekező ellenséggel szemben csak komoly veszteségek árán sikerült teret nyerni. Egy decemberi 14-i jelentésből kiderült, hogy az augusztusi partraszállás óta a tengerészgyalogosok 43 halottat, 185 sebesültet és 1 eltűntet, valamint 6 páncélvadászt és 1 páncélautót veszítettek, miközben egyebek mellett 60 ellenséges harckocsit semmisítettek meg.⁵⁰ Minden bizonnyal ezek a veszteségek is indokolták, hogy az egységet visszavonták az első vonalból és január 21-ig

---

⁴⁷ SHD TT H 5. Opérations de la 2e D.B. depuis le jour 'J' jusqu'à la prise de Strasbourg, 21. o.

⁴⁸ SHD TT H 5. Note sur le R.B.F.M., 2-3. o.

⁴⁹ SHD TT H 5. Résumé des opérations du 3 décembre 1944, 4. o.

⁵⁰ SHD TT H 5. Activités des formations de la Marine aux Armées pendant le mois de décembre, 1-2. o.

pihentették, illetve feltöltötték.⁵¹ Ekkor érkezett meg az ezredhez annak messze leghíresebb tagja, Jean Moncorge, vagy ahogy a közvélemény ismerte, Jean Gabin. Nem köztudott tény, hogy korának egyik legismertebb francia filmszínésze kötelező katonai szolgálatát a tengerészgyalogságnál töltötte, majd 1939-ben ismét mozgósították a tengerészet kötelékébe az 1940-es fegyverszünetig. 1941-ben elhagyta a megszállt Franciaországot és az Egyesült Államokba utazott, azonban 1943-ban csatlakozott a Szabad Francia Haditengerészethez, hogy részt vállalhasson hazája felszabadításából. Saját maga kérte, hogy a tengerészgyalogos páncélosezredhez osszák be, amelyhez 1945 januárjában csatlakozott. Ezt követően a *Souffleur II* elnevezésű páncélvadász (az eredeti *Souffleur* pár nappal korábban semmisült meg a harcokban) parancsnokaként a háború végéig szolgált és több kitüntetésben is részesült.⁵²

Az ezred január 21-én tért vissza a harcmezőre és a hadosztály más egységei mellé beosztva közreműködött az elzászi területek felszabadításában, melynek egyik legfontosabb eleme a Colmar körül kialakult német katlan felszámolása volt, amelyet február 9-re sikerült végrehajtani. Ennek során a 4. század vívta a legnehezebb harcokat, amelyek során 6 halottat, 19 sebesültet veszített, valamint megsemmisült 2 páncélvadása, illetve 2 másik harcképtelenné vált. Ugyanakkor a rendkívüli zord időjárási körülmények között sikerre vitt hadművelet lehetővé tette a Rajnától nyugatra állomásozó német csapatok felszámolását, illetve előkészítette a Siegfried-vonal elleni közvetlen támadóakciót.⁵³

Ezt követően az alakulat március végéig pihenőt kapott, hogy a kimerítő harcok után pótolni tudja emberanyagban és harceszközben elszenvedett veszteségeit.⁵⁴ A hónap végén az Atlanti-óceán partvidékére irányították át az ezredet, hogy

---

⁵¹ SHD TT H 5. Note sur le R.B.F.M., 3. o.

⁵² MAGGIAR 1984, 325-327. o.

⁵³ SHD TT H 5. Activité du 1er R.F.M. et R.B.F.M. du 20 janvier au 10 février, 3-5. o.

⁵⁴ SHD TT H 5. Activités des formations de la Marine aux Armées durant le mois de mars 1945, 2. o.

közreműködjön a Bordeaux-tól északra kialakult mintegy 500 négyzetkilométeres royan-i katlan felszámolásában, amelyet szilárdan kézben tartott a német helyőrség. A számos más egység részvételével végrehajtott offenzíva április 15-én indult és 20-án zárult le, melynek következtében a német erők megadták magukat. A hadművelet lezárulta után az egységet visszarendelték Elzászba, hogy részt tudjon venni a Németország elleni támadó hadműveletben. Az ezred április 30-ra foglalta el kiinduló állásait, majd megindult az ellenséges ország belseje felé.⁵⁵

Németország elfoglalása

A nagy lendülettel előretörő alakulat nem ütközött komolyabb ellenállásba, így május 2-án már elérték Ausburg-ot, az ezred egyik alakulata pedig az első szövetséges egységek között volt, amelyek megérkeztek Berchtesgaden-be, Hitler egyik főhadiszállására.⁵⁶ A 2. páncéloshadosztály érdemei elismeréseképpen május 19-én a bajorországi Ulosterleinfeld-ben De Gaulle tábornok előtt tartott felvonulást, aki ezzel a gesztussal mondott köszönetet az egyik legsikeresebb francia alakulatnak, amelynek oroszlánrészre volt a francia katonai sikerekben a franciaországi hadjárat során.⁵⁷

A tengerészgyalogos ezred is kivette a részét ezekből a harcokból Normandiától Németországig, amelyek során az egyéb ellenséges hadianyag mellett 68 harckocsit, 82 löveget és 27 páncélozott járművet semmisített meg. Ez a teljesítmény annak fényében különösen kiemelkedő, hogy eközben csupán 65 embert, valamint saját páncélvadászai közül mindössze 10 darabot veszített el. Az alakulat két alkalommal is kollektív kitüntetésben részesült a harcmezőn nyújtott teljesítményéért, illetve megkapta az amerikai Elnöki egység kitüntetését (*Presidential*

---

⁵⁵ SHD TT H 5. Activités des formations de la Marine aux Armées durant le mois d'avril 1945, 2. o.

⁵⁶ SHD TT H 5. Note sur le R.B.F.M., 3. o.

⁵⁷ MAGGIAR 1984, 350-354. o.

Unit Citation), valamint 4. százada külön is megkapta a Hadikezsett (*Croix de guerre*) a Dompaire közelében vívott páncélos-
ütközetben tanúsított helytállásáért, ahol 13 ellenséges harcko-
csit semmisített meg két nap leforgása alatt.⁵⁸

Az alakulat május 23-án indult vissza Franciaországba és
május 30-án érkezett meg új állomáshelyére Párizstól délre, ez-
zel számára a második világháború végét ért.⁵⁹

Összegzés

Az alakulat számára ugyanakkor folytatódott harc, mivel a
nagy harci tapasztalattal rendelkező, kipróbált egységre nagy
szükség volt a világ egy másik pontján, Indokínában is, ahol
Franciaországnak egy másik háborút kellett megvívnia. Ebből
kifolyólag az ezredet 1945 decemberében áthelyezték a Délke-
let-Ázsiába, ahol 1947 elejéig harcolt, mielőtt visszavonták az
anyaországba, ahol hivatalosan feloszlatták az egységet.⁶⁰

Ezzel ért véget ennek a különleges alakulatnak a története,
amely Dakartól Madagaszkárig, majd Tunéziától Normandiáig
és Párizstól Berchtesgaden-ig kivette a részét a második világ-
háborús katonai erőfeszítésekből. Noha nem magyarok alkot-
ták, mégis úgy vonult be a francia hadtörténelem lapjaira, mint
a Királyi Magyar, amely magyar származású parancsnoka irá-
nyítása alatt páratlan utat járt be, amíg kivívta helyét a Francia-
ország felszabadítói között.⁶¹ Raymond Maggiar a háború után
központi szerepet játszott a francia kételtű hadműveleti képes-
ségek továbbfejlesztésében, majd parancsnoki feladatokat látott

---

⁵⁸ SHD TT H 5. Proposition pour de citation collective à l'ordre de l'armée.

⁵⁹ SHD TT H 5. Note sur le R.B.F.M., 4. o.

⁶⁰ BROCHE – MURACCIOLE 2010, 660. o.

⁶¹ Utóbbi az is bizonyítja, hogy 2012-ben reaktiválták az egység lobogóját és
ünnepélyes keretek között átadták a Párizsi Haditengerészeti
Parancsnokságnak, hogy a főváros felszabadítását ünneplő
megemlékezéseken használják a jövőben.

[https://www.defense.gouv.fr/actualites/articles/remise-du-drapeau-du-
regiment-blinde-des-fusiliers-marins](https://www.defense.gouv.fr/actualites/articles/remise-du-drapeau-du-regiment-blinde-des-fusiliers-marins) (Letöltés ideje: 2019. június 1.)

el a haditengerészet kötelékében az indokínai háborúban. Megromlott egészségi állapota miatt 1955-ben kevésellentengernagyi kinevezése után nyugdíjba vonult, majd békés nyugdíjas évek után 1995-ben hunyt el.

Felhasznált irodalom

Levéltári források

Archives nationales, Paris (AN):

72 AJ Comité d'histoire de la Seconde Guerre mondiale.

225. Territoires ralliés à la France libre.

238. Généralités.

Service Historique de Défense, Vincennes (SHD):

TT H 6 Régiment blindé de fusiliers marins.

Szakirodalom

BERGOT 1980 = BERGOT, Erwan: La 2e D.B. Paris, France Loisirs, 1980.

BROCHE – CAÏTUCOLI – MURACCIOLE 2007 = BROCHE, François – CAÏTUCOLI, Georges – MURACCIOLE, Jean-François: La France au combat de l'Appel du 18 juin à la victoire. Paris, Perrin, 2007.

BROCHE – MURACCIOLE 2010 = BROCHE, François – MURACCIOLE, Jean-François (szerk.): Dictionnaire de la France libre. Paris, Robert Laffont, 2010.

CRÉMIEUX-BRILHAC 2013 = CRÉMIEUX-BRILHAC, Jean-Louis: La France Libre. De l'appel du 18 Juin à la Libération. Paris, Gallimard, 2013.

DE GAULLE 1997 = DE GAULLE, Philippe: Mémoires accessoires 1921-1946. Paris, Plon, 1997.

FERWAGNER 2008 = FERWAGNER Péter Ákos: De Gaulle májusa. Múltunk – Politikatörténeti folyóirat, 2008/4. 198-214. o.

GAUJAC 1992 = GAUJAC, Paul: Les marins de Bizerte à Berchtesgaden 1942-1945. Revue historique des armées, 1992/4. 95-103. o.

GOURBERVILLE 1971 = GOUBERVILLE (de) (capitaine): Le corps franc d'Afrique (1942-1943). Revue historique des armées 1971/4. 50-58. o.

KEEGAN 2013 = KEEGAN, John: Hat hadsereg Normandiában. A D-naptól Párizs felszabadításáig. Budapest, Zrínyi, 2013.

LEPOTIER 1969 = LEPOTIER, Adolphe: Les fusiliers marins. Paris, France-Empire, 1969.

MAGGIAR 1984 = MAGGIAR, Raymond: Les Fusiliers marins de Leclerc: une route difficile vers de Gaulle. Paris, France-Empire, 1984.

MASSON 2000 = MASSON, Philippe: La Marine française et la guerre 1939-1945. Paris, Tallandier, 2000.

MONTAGNON 2009 = MONTAGNON, Pierre: La France dans la guerre de 39-45. Paris, Pygmalion, 2009.

NATIVEL 1998 = NATIVEL, Eric: La « guérilla » des troupes vichystes à Madagascar en 1942. Revue historique des armées, 1998/1. 49-60. o.

NOTIN 2010 = NOTIN, Jean-Christophe: Leclerc. Paris, Perrin, 2010.

PÉCSI 1982 = PÉCSI Anna: Magyarok a franciaországi forradalmi munkásmozgalomban 1920-1945. Budapest, Zrínyi, 1982.

Internet

<https://www.defense.gouv.fr/actualites/articles/remise-du-drapeau-du-regiment-blinde-des-fusiliers-marins>